

PANDEMIYADAN KEYINGI TURIZM: IJODIY TURIZM IMKONIYATLARI

Seydimova Orzigul Otanazar qizi

Urganch Davlat Universiteti Talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7422357>

Annotatsiya. Pandemiya oldin dunyo miqyosida ish bilan band bo'lgan aholining har o'ndan biri turizmga aloqador faoliyat turi bilan shug'ullangan. Pandemiya sohaga katta ta'sir o'tkazdi. Xususan, 2020 yilda O'zbekistonda turistik xizmatlar eksportidan tushgan daromad 80 foizga pasayib ketdi. Pandemiya davrida respublikada turizmni qanday tiklash mumkin

Kalit so'zlar: pandemiya, modellar, vizasi, diversifikatsiya, korxonalar, onlayn, xo'jaliklari, iqtisodiy.

ПОСТПАНДЕМИЧЕСКИЙ ТУРИЗМ: ВОЗМОЖНОСТИ ДЛЯ ТВОРЧЕСКОГО ТУРИЗМА

Аннотация. До пандемии каждый десятый занятого населения мира был занят деятельностью, связанной с туризмом. Пандемия сильно повлияла на отрасль. В частности, в 2020 году доходы от экспорта туристических услуг в Узбекистане снизились на 80%. Как восстановить туризм в республике после пандемии

Ключевые слова: пандемия, модели, виза, диверсификация, предприятия, онлайн, фермы, экономика.

POST-PANDEMIC TOURISM: OPPORTUNITIES FOR CREATIVE TOURISM

Abstract. Before the pandemic, every tenth of the world's employed population was engaged in tourism-related activities. The pandemic has had a major impact on the industry. In particular, in 2020, the income from the export of tourist services in Uzbekistan decreased by 80%. How to restore tourism in the republic after the pandemic

Keywords: pandemic, models, visa, diversification, enterprises, online, farms, economic.

Turizm, ayniqsa, Osiyo-Tinch okeani mintaqasi va G'arbiy yarimshardagi mamlakatlar uchun COVID-19 pandemiyasidan eng ko'p zarar ko'rgan tarmoqlardan biri bo'lib qolmoqda. Ushbu mintaqalar va boshqa joylarda hukumatlar uy xo'jaliklari va korxonalar uchun iqtisodiy zarbani yengillashtirish uchun choralar ko'riliyapti, ammo uzoq muddatda sanoat pandemiyadan keyingi "yangi norma" ga moslashishi kerak.

Birlashgan Millatlar Tashkilotining Jahon sayyohlik tashkiloti (UNWTO) ma'lumotlariga ko'ra, 2020-yilda sayyohlar soni 2019-yilga nisbatan 74 foizga kamaygan. Osiyo-Tinch okeani va G'arbiy yarim sharning ko'plab rivojlanayotgan mamlakatlari, xususan, kichik orol davlatlari uchun ta'sirlar og'ir bo'ldi. Pandemiya oldin turizm yirik biznes bo'lib, jahon yalpi ichki mahsulotining 10 foizdan ortig'ini tashkil qilgan. Turizmga qaram mamlakatlarda bu ulush yanada kattaroq edi.

Qayta tiklash uchun vaksinalarni keng tarqatish va siyosiy yechimlarni amalga oshirish kerak bo'ladi. Ayrim hukumatlar sanoatni to'g'ridan-to'g'ri yoki imtiyozli kreditlar va kafolatlar orqali moliyaviy qo'llab-quvvatlamoda. Tailand ichki turizmni rivojlantirish uchun 700 million dollar ajratdi, Vanuatu esa kichik va o'rta korxonalariga grantlar taklif qildi. Mamlakatlar, shuningdek, firmalarga o'z biznes modellarini moslashtirish va xodimlarni qayta tayyorlashda yordam bermoqda. Yamaykada hukumat 10 000 sayyohlik ishchilariga malakasini oshirishga yordam berish uchun bepul onlayn trening sertifikat darslarini berdi.

Biroq, turizmga qaram bo'lgan ko'plab iqtisodlarga cheklangan moliyaviy maydon to'sqinlik qilmoqda. Sektorni qayta tiklash bo'yicha yangi tashabbuslar yordam berishi mumkin. Masalan, Kosta-Rikada dam olish kunlarini uzaytirish orqali ichki turizmni rivojlantirish uchun milliy bayramlar vaqtincha dushanba kuniga ko'chirildi. Barbadosda "Xush kelibsiz shtamp" vizasi joriy etildi – bu uzoqdagi xodimlarga mamlakatdan chiqib yashash va ishlash imkonini beruvchi bir yillik yashash uchun ruxsatnoma. Xuddi shunday, Fidji qat'iy karantin va sinov talablariga javob bergandan so'ng, yaxtalarga o'z marinalarida to'xtash imkonini beruvchi Blue Lanes tashabbusini boshladi.

Pandemiyadan keyingi davrda ekoturizmga – tabiatni muhofaza qilishga va mahalliy ish o'rinlarini yaratishga yo'naltirilgan tez rivojlanayotgan sanoat – sanoatga qo'shimcha turtki berishi mumkin. Bu allaqachon Kosta-Rikaning turizm strategiyasining asosiy elementidir. Tailand ham sarguzashtli sayohatlar, salomatlik va sog'lomlashtirish sayohatlarini o'z ichiga olgan bozor bozorlariga o'tishga harakat qilmoqda.

Texnologiya ham muhim rol o'ynashi mumkin. Ijtimoiy uzoqlashish, salomatlik va gigiyena protokollari yaqin kelajakda saqlanib qolishi mumkin bo'lgan holda, aloqasiz xizmatlar ko'rsatish va raqamli texnologiyalarga investitsiyalar tiklanish uchun ko'prik bo'lishi mumkin va nihoyat, agar turistik imtiyozlarning o'zgarishi yoki iqtisodiy zarar tufayli sayohatlarning qisqarishi uzoq davom etadigan bo'lsa, turizmga qaram bo'lgan ba'zi mamlakatlar o'z iqtisodiyotlarini diversifikatsiya qilish uchun uzoq va qiyin sayohatni boshlashlari kerak bo'lishi mumkin. Sayyohlikdan tashqari sohalarga sarmoya kiritish uzoq muddatli maqsaddir, ammo turizm va mahalliy ishlab chiqarilgan qishloq xo'jaligi, ishlab chiqarish va ko'ngilochar sohalari o'rtasidagi aloqalarni mustahkamlash orqali yordam berishi mumkin. Masalan, Yamaykada mehmonxona sanoatidagi xaridorlarga mahalliy fermerlardan to'g'ridan-to'g'ri mahsulot sotib olish imkonini beruvchi onlayn platforma ishga tushirildi. Cheklangan miqyosdagi iqtisodlar tomonidan qo'yilgan cheklovlarni bartaraf etish uchun mintaqaviy kelishuvlardan foydalangan holda eksport, shu jumladan xizmatlar ham kengaytirilishi mumkin.

Yechimlar mamlakatdan mamlakatga farq qiladi va tiklanish sur'ati va ko'lami, albatta, global o'zgarishlarga bog'liq bo'ladi. Ammo foydalanish uchun muhim imkoniyat bor. Pandemiya ta'sirini yumshatishning bevosita ustuvorligidan tashqari, mamlakatlar turizm sanoati uchun "yangi norma" yaratishi kerak. Diversifikatsiya qilish, yanada barqaror turizm modellariga o'tish va yangi texnologiyalarga sarmoya kiritish tiklanishni shakllantirishga yordam berishi mumkin.

Kichikroq joylarning roli haqidagi munozaralar endi turizm sohasiga ham tarqalmoqda. Bir tomondan, biz sayyohlik sohasidagi bir qator yirik shahar markazlarining o'sib borayotgan kuchini ko'rishimiz mumkin, bu harakatchanlikning o'sishi, turar joyning yangi shakllari va iste'molchilarning tajribaga bo'lgan cheksiz istagi bilan bog'liq. Aksincha, ko'plab kichik jamoalar, ayniqsa qishloq joylarida, o'z aholisi uchun iqtisodiy va ijtimoiy imkoniyatlar yaratish uchun yetarlicha tashrif buyuruvchilarni jalb qilish uchun kurashmoqda.

Ijodiy turizm tajribalari turli xil ijodiy tarkib elementlarini birlashtiradi va ijodiy turmush tarzi bilan shug'ullanadi. Tashrif buyuruvchilar yoki iste'molchilar ijodiy tajriba va tadbirlarda faol ishtirok etishni xohlashadi. Ijodiy turizm iste'molchilari "ijodkorlik bor joyga borishni" va ijodkorlik va birgalikda ijod qilish faoliyatida bevosita ishtirok etishni xohlaydi. Ular ijodiy tajribani rivojlantirish, bilim almashish va ijodiy tajribaga ko'nikmalarni qo'shishda tobora ko'proq birgalikda ijod qilish rolini o'ynamoqda. Ijodiy turizm tajribasi nafaqat iqtisodiy jihatdan

qimmatlidir, balki yuzaga keladigan o'zaro ta'sirlar, suhbatlar va birgalikda yaratish tajribasi orqali yangi g'oyalar, mahsulotlar va xizmatlarni ishlab chiqishni rag'batlantirishi mumkin.

REFERENCES

1. Baykov, N. Ishlab chiqarishni boshqarishni tashkil etish va samaradorligi / N. Baikov, F. Rusinov. - M.: Moskva ishchisi, 1973 yil.
2. Berg, A.I. Kibernetika - optimal boshqarish fani / A.I.Berg. - M.: Energiya, 1964. 3. Bobrov, O.M. Ijtimoiy ishlab chiqarishni boshqarish funktsiyalari tasniflarini takomillashtirishning ayrim masalalari / Ishlab chiqarish samaradorligining iqtisodiy muammolari. - Kiev: KINH, 1975. - No 12.
3. Glazyev, S.Yu. Texnik taraqqiyotning iqtisodiy nazariyasi S.Yu.Glaziev.- M.: Nauka, 1990 y.
4. Kamenitser, S.E. Sanoat ishlab chiqarishini boshqarish asoslari / SE Kamenitser. - M.: Fikr, 1971 yil.
5. Rossiya Federatsiyasining 2001-2005 yillardagi davlat siyosati kontseptsiyasi // Innovatsiyalar. 2000.- № 3-4.
6. Ober - Krie, J. Korxonani boshqarish / Per. fransuz tilidan Moskva: taraqqiyot, 8. Petrova, A.S. Sanoat ishlab chiqarishini boshqarishni tashkil etish asoslari / A.S. Petrova. - M.: Iqtisodiyot, 1969 yil.